EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 14.12.2021.
COM(2021) 791 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom

{SWD(2021) 382 final}

Sadržaj

1. UVOD 2

2. KONTEKST 2

3. METODOLOGIJA PROJEKTA ZA ELEKTRONIČKE SUSTAVE CZU-A 3

4. GLOBALNI PREGLED NAPRETKA U POGLEDU ELEKTRONIČKIH SUSTAVA CZU-A 3

4.1 Projekti završeni prije 2021. 4

4.2 Tekući projekti 4

4.2.1 Transeuropski projekti 4

4.2.2 Nacionalni projekti 9

4.3 Rizici kašnjenja 10

4.4 Mjere ublažavanja 12

5. SAŽETAK O UPRAVLJANJU I ZAKLJUČCI 14

1. UVOD

Prvo i drugo godišnje izvješće[1] Komisije o napretku u pogledu elektroničkih sustava Carinskog zakonika Unije (CZU) i popratni radni dokumenti službi[2] objavljeni su 13. prosinca 2019., odnosno 14. prosinca 2020. U ovogodišnjem izvješću razrađuje se daljnji napredak Komisije i država članica[3] u razvoju elektroničkih sustava i opisuje napredak u razvoju prema potpuno digitalnom carinskom okruženju od stupanja na snagu CZU-a. U tu se svrhu izvješće temelji na programu rada za CZU[4], koji se smatra osnovom za izvješćivanje o napretku.

Projekti navedeni u programu rada za CZU mogu se podijeliti u tri kategorije sustava:

i) **jedanaest središnjih transeuropskih sustava** koje će Komisija razviti ili modernizirati (što često zahtijeva razvoj ili modernizaciju nacionalnih sustava u državama članicama, ovisno o arhitekturi sustava);
ii) **tri decentralizirana transeuropska sustava** koja će Komisija razviti ili modernizirati, ali koja imaju veliku nacionalnu sastavnicu koju trebaju provesti države članice; i
iii) **tri nacionalna sustava** koja moraju razviti ili modernizirati isključivo države članice.

U ovom se izvješću analizira vidljivi napredak ostvaren za sve tri vrste sustava i navode ciljevi koje treba ispuniti u okviru svakog projekta, arhitekture projekta i pristupa planiranju. Na toj osnovi u njemu su istaknuta potencijalna kašnjenja, ako ih je moguće utvrditi, te predviđene mjere ublažavanja. Ukupna procjena napretka provedbe programa rada za CZU sažeta je u zaključku ovog izvješća (odjeljak 5.), a pokazuje da dovršetak preostalih projekata uglavnom napreduje u skladu s rasporedom planiranja, iako je istaknuto da se zbog određenih rizika zahtijeva hitno djelovanje. Više detalja o planiranju i statusu svakog projekta navedeno je u **radnom dokumentu službi**[5] Komisije objavljenom uz ovo izvješće.

2. KONTEKST

CZU je stupio na snagu 1. svibnja 2016., a nakon njegove izmjene 2019.[6] njime su utvrđeni rokovi 2020., 2022. i 2025. za postupan dovršetak projekata na tranziciji njegovih IT sustava i njihova uvođenja. Člankom 278. CZU-a predviđa se da se postojeći elektronički sustavi i sustavi na temelju papirnatih dokumenata mogu i dalje upotrebljavati za dovršavanje carinskih formalnosti (tzv. „prijelazne mjere") sve dok novi, relevantni ili modernizirani elektronički sustavi predviđeni CZU-om ne postanu operativni. Prijelazne mjere moraju se prestati primjenjivati nakon uvođenja relevantnih elektroničkih sustava.

Kako bi se podržao taj složeni proces elektroničkog prelaska u potpuno digitalno carinsko okruženje, u programu rada za CZU utvrđeni su rokovi za svaki elektronički sustav (i njegove moguće faze) u razdoblju od 2020. do 2025.

Člankom 278.a od Komisije se zahtijeva da dostavi godišnje izvješće o napretku u uvođenju preostalih elektroničkih sustava. U tu je svrhu Komisija prikupila informacije o napretku na temelju (1) nacionalnih planova koje su države članice dužne dostaviti dvaput godišnje (u siječnju i lipnju) i (2) istraživanja koje se provodilo među njezinim službama i među državama članicama kako bi se bilježio napredak.

---

[1] Izvješća Komisije Europskom parlamentu i Vijeću:
2019.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0629
2020.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/ALL/?uri=CELEX:52020DC0806

[2] Radni dokumenti službi Komisije:
2019.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1589134753023&uri=CELEX:52019SC0434
2020.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:52020SC0339

[3] Izraz „države članice" iz ovog izvješća odnosi se na nacionalne carinske uprave država članica.

[4] Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/2151 od 13. prosinca 2019. o uspostavi programa rada u pogledu razvoja i uvođenja elektroničkih sustava iz Carinskog zakonika Unije (SL L 325, 16.12.2019., str. 168.–182.).

[5] Radni dokument službi Komisije uz Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom, SWD(2021) XXX final.

[6] Uredba (EU) 2019/632 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o izmjeni Uredbe (EU) br. 952/2013 radi produljenja prijelazne uporabe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka predviđene u Carinskom zakoniku Unije (SL L 111, 25.4.2019., str. 54.–58.).

U ovom godišnjem izvješću odražava se **status napretka koji je ostvaren do 30. lipnja 2021.**, uključujući pregled **napretka koji se očekuje do prosinca 2021.** kako bi se dobio cjelovit uvid u napredak tijekom 2021.

Ovo izvješće sadržava i analizu koja se temelji na detaljnijim informacijama o kojima su države članice izvijestile u okviru **nacionalnih programa koordinacije**, koji su na snaziod 2020. za temeljne decentralizirane transeuropske sustave u području provoza i izvoza.

Prikupljeni podaci uspoređeni su i s podacima iz 2020. kako bi se uočile sve veće promjene. U okviru istraživanja od voditelja projekata tražilo se da navedu sva poznata kašnjenja u planiranjima za elektroničke sustave, razloge takvih kašnjenja i poduzete mjere ublažavanja. Podaci dobiveni istraživanjem kvantitativni su u obliku ispunjenih ili neispunjenih rokova i ključnih etapa te kvalitativni u obliku detaljnih opisa savladanih izazova, očekivanih rizika i procijenjene složenosti projekata.

3. METODOLOGIJA PROJEKTA ZA ELEKTRONIČKE SUSTAVE CZU-A

Rad na razvoju elektroničkih sustava uključuje nekoliko koraka:

- prvo se priprema poslovni model kojim se opravdava projekt i utvrđuju proračunski zahtjevi. Poslovni model obično obuhvaća poslovni kontekst, opis problema, opis/opseg projekta, alternativna rješenja, troškove i rokove;
- zatim se izrađuje dokument o viziji, u kojem se navode detaljnije informacije o definiciji projekta u smislu arhitekture, troškova, vremena i rizikâ te informacije kao što su ključne etape, rezultati i organizacija projekta;
- nakon toga provodi se oblikovanje poslovnih procesa, pri čemu se poslovni procesi iz zakonodavstva vizualno prikazuju u tokovima ili modelima procesa, što doprinosi razvoju funkcionalnih specifikacija za sustave. Zajednički dogovor i analiza prednost su vizualnog prikaza modela procesa;
- u tom se kontekstu razvijaju tehničke specifikacije kako bi se detaljno utvrdili način na koji će sustav biti izgrađen, arhitektura koja će se koristiti, poruke koje trebaju dostaviti gospodarski subjekti i carinski uredi, sučelja prema drugim sustavima, planovi ispitivanja itd.
- Projekti se naposljetku provode u različitim fazama, od pripreme i razvoja preko izrade, ispitivanja sukladnosti i migracije do primjena.

U nedavnom razvoju projekata CZU-a **optimizirana** je metodologija projekta. Oblikovanje poslovnih procesa, oblikovanje podataka i tehničke specifikacije razvijani su **usporedno** i od samog početka u **bliskoj suradnji** s pravnim, poslovnim i IT stručnjacima iz Komisije i nacionalnih uprava te uz savjetovanje s predstavnicima trgovine. Komisija usvaja sve brže procese za razvoj elektroničkih sustava CZU-a te pruža dodatnu korisničku funkcionalnost putem bržeg i lakšeg upravljanja uvođenjem novih verzija softvera.

Komisija i države članice redovito se sastaju kako bi definirale i dogovorile projektnu dokumentaciju za svaki transeuropski sustav (u okviru koordinacijske skupine za elektroničku carinu (ECCG)). Osim toga, Komisija se sustavno savjetuje s trgovinskom zajednicom preko Kontaktne skupine za trgovinu. Glavni je izazov osigurati da postojeći sustavi i dalje nesmetano funkcioniraju dok je u tijeku razvoj novih sustava. Kad su spremni, najvažnije je osigurati uredan prelazak s postojećih sustava na modernizirane sustave. To je neophodno za zaštitu trgovinskih i carinskih postupaka.

4. GLOBALNI PREGLED NAPRETKA U POGLEDU ELEKTRONIČKIH SUSTAVA CZU-A

Program rada CZU-a sadržava 17 projekata kojima se nastoje uvesti potrebni elektronički sustavi, uključujući 14 transeuropskih sustava za koje je odgovorna Komisija zajedno s državama članicama i tri sustava pod isključivom odgovornošću država članica.

4.1 Projekti završeni prije 2021.

Na kraju 2021. Komisija može izvijestiti o uspješnoj modernizaciji ili uvođenju osam od sedamnaest sustava.

Dovršeno je sljedećih osam transeuropskih sustava (novi sustavi ili modernizacije):

- sustav registriranih izvoznika u okviru CZU-a – *REX* (novo): uveden 2017.,
- carinske odluke u okviru CZU-a – *CDS* (novo): uveden 2017.,
- izravan pristup gospodarskih subjekata u okviru CZU-a europskim informacijskim sustavima – *UUM&DS* (jedinstveno upravljanje korisnicima i digitalni potpis) (novo): uveden 2017.,
- sustav registracije i identifikacije gospodarskih subjekata 2. u okviru CZU-a – *EORI2* (modernizacija): uveden 2018.,
- sustav Surveillance 3. u okviru CZU-a – *SURV3* (modernizacija): uveden 2018.,
- obvezujuće tarifne informacije u okviru CZU-a – *BTI* (modernizacija): uveden 2019.,
- sustav ovlaštenih gospodarskih subjekata u okviru CZU-a – *AEO* (modernizacija): uveden 2019.,
- informativni obrasci za posebne postupke u okviru CZU-a – *INF* (novo): uveden 2020.

Šest od preostalih devet projekata odnosi se na transeuropske sustave, od kojih su tri prvi put uvedena 2021. (vidjeti 4.2.1.) iako predmetni projekti još nisu bili u cijelosti završeni. Slično tomu, neke države članice počele su primjenjivati tri projekta povezana s nacionalnim sustavima (vidjeti 4.2.2.) iako projekti još nisu bili u cijelosti završeni (u svim državama članicama).

4.2 Tekući projekti

Kad je riječ o devet projekata koji su još u tijeku, u ovom odjeljku izvješća istaknuta su postignuća i napredak postignuti do kraja 2021. i prikazana je opsežna suradnja između Komisije i država članica.

4.2.1 Transeuropski projekti

Kad je riječ o šest transeuropskih projekata, niz dokumenata o IT projektima pripremljen je i dogovoren 2021. kao osnova za razvoj sustavâ – vidjeti napredak po projektu u nastavku.

Ti transeuropski projekti s posebnom arhitekturom, koji ponekad zahtijevaju kombinaciju središnjih i nacionalnih sastavnica i jednu ili više faza projekata, a koji u skladu s člankom 278. stavkom 3. CZU-a trebaju biti gotovi do 31. prosinca 2025., opisani su i napreduju kako slijedi:

1) **upravljanje osiguranjima u okviru CZU-a** – *GUM* (novo): cilj je u EU-u osigurati dodjelu različitih vrsta osiguranja u stvarnom vremenu i upravljanje njima. Očekuje se da će poboljšana brzina obrade, sljedivost i nadzor osiguranja elektroničkim putem između carinskih ureda dovesti do bržeg utvrđivanja slučajeva u kojima se osiguranja smatraju nevaljanima ili nedostatnima za pokriće nastalog ili potencijalnog duga.

   Napredak: Poslovni model za *transeuropski GUM* o ponovnoj upotrebi postojećeg sustava uz dodavanje posebnih zahtjeva za GUM odobren je u rujnu 2020. Modeli procesa, funkcionalne specifikacije i dokument o viziji dovršeni su 2021.

   S obzirom na pravne etape u pogledu programa rada za CZU tehničke specifikacije za 1. sastavnicu, koja se odnosi na *transeuropski GUM*, trebaju biti dovršene do 30. rujna 2022., a za 2. sastavnicu, koja se odnosi na *nacionalni sustav upravljanja osiguranjima*, do 30. studenoga 2024.

   Kad je riječ o *nacionalnom sustavu upravljanja osiguranjima*, sedam država članica izvijestilo je o uvođenju nacionalnog sustava, a dvije ostvaruju napredak u pogledu tehničkih specifikacija. Navedeno je prikazano u tablici 25. radnog dokumenta službi;

2) **sustav kontrole uvoza 2. u okviru CZU-a** – *ICS2* (modernizacija): cilj je povećati sigurnost i zaštitu lanca opskrbe poboljšanjem kvalitete, arhiviranja, dostupnosti i razmjene podataka koji se odnose na prethodno obavješćivanje o dolasku („ulazne skraćene deklaracije”) i s time povezane podatke o riziku i kontroli. Projektom će se posebno olakšati suradnja među državama članicama u postupcima analize rizika. Projekt će se realizirati u tri verzije kako bi se omogućio izvediv prelazak po vrsti prijevoza.

   (1) 1. verzija obuhvaća obvezu relevantnih gospodarskih subjekata (pružatelja poštanskih usluga i žurnih prijevoznika u zračnom prijevozu) da dostave minimalne podatke, tj. skup podataka iz ulazne skraćene deklaracije (ENS) prije utovara. Carina je u toj 1. verziji prvenstveno usmjerena na procjenu rizika, otkrivanje i ublažavanje rizika potencijalnog unošenja improviziranih eksplozivnih ili zapaljivih naprava („bomba u kutiji”) u pošiljke zračnog tereta i zračne pošte prije nego što se roba utovari na zrakoplov u trećim zemljama. Sustavom ICS2 carina stoga pruža dodatni sloj zaštite postojećem sustavu zaštite civilnog zračnog prometa koji se primjenjuje na prijevoz tereta i pošte u EU.

   (2) 2. verzija obuhvaća provedbu novih obveza u pogledu ENS-a, povezanih postupaka poslovanja i upravljanja rizikom za svu robu koja ulazi u EU zračnim prometom (s dodatkom novih vrsta podnošenja gospodarskih subjekata i ENS-a, veza za višestruko podnošenje i obavijesti o dolasku) i sposobnost analize sigurnosti i zaštite.

   (3) 3. verzija proširuje navedeno na svu robu koja ulazi u EU pomorskim putem, unutarnjim plovnim putovima, cestovnim i željezničkim prometom (uključujući robu u poštanskim pošiljkama koja se prevozi tim prijevoznim sredstvima). S 3. verzijom sve su vrste prijevoza podržane.

   Napredak: Komisijino uspješno uvođenje sastavnica 1. verzije sustava ICS2 koje se razvijaju na središnjoj razini, npr. zajedničko sučelje za gospodarske subjekte, zajednički repozitorij te alat za poslovne statistike i praćenje, 15. ožujka 2021. značajno je postignuće.

   Kad je riječ o spremnosti sastavnica 1. verzije sustava ICS2 koje su države članice razvile na nacionalnoj razini, npr. nacionalni sustavi ulaska, svih 27 država članica počelo je s radom u listopadu 2021. kako je i planirano (odjeljak 3.1.1. radnog dokumenta službi), sa žurnim prijevoznicima i pružateljima poštanskih usluga.

   1. verzija najveći je poslovni i IT projekt koji je GU TAXUD ikad poduzeo, koji gospodarskim subjektima i državama članicama osigurava stalnu dostupnost i obrađuje najveći obujam poslovnih poruka s vremenom odgovora od samo nekoliko sekundi. Osim toga, to je prvi put da GU TAXUD koristi digitalne certifikate za komunikaciju među sustavima. 1. verzija sustava ICS2 omogućuje i napredno praćenje i poslovne statistike za države članice.

   Komisija surađuje s državama članicama i Svjetskom poštanskom unijom (SPU) kako bi upravljala učinkom manjka elektroničkih podataka od operatera iz trećih zemalja u vezi s uvoznim formalnostima koje pružatelji poštanskih usluga EU-a moraju primjenjivati. Privremeno i ciljano odstupanje na temelju članka 6. stavka 4. Carinskog zakonika Unije može biti primjereno u tu svrhu.

   Sljedeće verzije:

   Započeo je razvoj 2. verzije, koja se 1. verzijom koristi kao osnovom. Države članice pripremaju nacionalne funkcionalne i tehničke specifikacije na temelju zajedničkih specifikacija EU-a koje pruža Komisija. Komisija je započela koordinacijske sastanke kako bi osigurala uredan razvoj 2. verzije i zatražila od nacionalnih carinskih uprava da dostave planove nacionalnih projekata koji obuhvaćaju informacije o nacionalnim sustavima ulaska i relevantnim sustavima gospodarskih subjekata.

   Funkcionalne specifikacije za 3. verziju objavljene su u drugom tromjesečju 2021. S tom će verzijom biti podržane sve vrste prijevoza i ukinut će se 1. faza sustava ICS;

3) **dokaz o statusu iz Unije u okviru CZU-a** – *PoUS* (novo): njime će se omogućiti pohranjivanje, upravljanje i raspolaganje svim dokazima kako bi se dokazalo da roba gospodarskih subjekata ima status robe Unije. Taj projekt može se uvesti na središnjoj razini ili nacionalno, ali mnoge su države članice izričito najavile da namjeravaju koristiti središnji sustav koji je razvila Komisija. S obzirom na ovisnost između primjene manifesta o carinskoj robi u okviru CZU-a kao dokaza o statusu robe Unije i jedinstvenog europskog pomorskog sučelja, projekt će biti dovršen u dvije faze kako bi se izbjegle nedosljednosti i smanjili rizici.

Napredak: Vizija i arhitektura pregleda dokumenata 1. faze (T2L/F) odobrene su 30. rujna 2020. Tri odvojena vanjska paketa revizije koji sadržavaju tehničku dokumentaciju pokrenuti su 2021. Čim se tehnička dokumentacija odobri (procjenjuje se oko veljače 2022.), države članice moći će započeti s razvojem kako bi se povezale sa središnjim sustavom. Funkcionalne specifikacije 2. faze (CGM) prihvaćene su 21. lipnja 2021.

Za projekt se koristi agilan pristup razvoju. Program napreduje kako je i planirano programom rada za CZU. Kao i u prošlogodišnjem izvješću, države članice koje daju prednost uvođenju nacionalnih sastavnica sustava izvijestile su da im je zbog rane faze u kojoj se projekt nalazi teško predvidjeti hoće li provedba pratiti vremenski okvir naveden u programu rada;

4) **centralizirano carinjenje za uvoz u okviru CZU-a** – *CCI* (novo): cilj je omogućiti stavljanje robe u carinski postupak uporabom centraliziranog carinjenja, čime se gospodarskim subjektima omogućuje centraliziranje poslovanja s carinskog stajališta. Obrada carinske deklaracije i puštanje robe bit će usklađeni među povezanim carinskim uredima. Sustav će se temeljiti na novim nacionalnim sustavima uvoza i omogućiti automatizirano funkcioniranje postupka centraliziranog carinjenja na europskoj razini.

Napredak: Kad je riječ o *1. fazi CCI-ja,* odobreni su poslovni modeli, dokumenti o viziji, L4 BPM-ovi, funkcionalne i tehničke specifikacije, sve u skladu s planom MASP-C za 2019. i programom rada za CZU. Ažurirani paket tehničke dokumentacije odobren je 2021. u okviru postupaka upravljanja promjenama. Razvoj sustava je započeo, a njegovo uvođenje za države članice predvodnice predviđeno je 2022. Osam je država članica izvijestilo o dovršetku svojih tehničkih specifikacija iz 1. faze, a u tijeku je rad u jedanaest drugih.

Poslovni model za *2. fazu CCI-ja* dovršen je u listopadu 2019. Poslovni procesi i funkcionalne specifikacije za 2. fazu isto su tako dovršeni 2020. Brojni tehnički dokumenti odobreni su unutar GU-a TAXUD za vrijeme pripreme za objavu paketa tehničkih specifikacija do 30. lipnja 2022., odnosno prije planiranog datuma uvođenja za početak vremenskog okvira za uvođenje u listopadu 2023.;

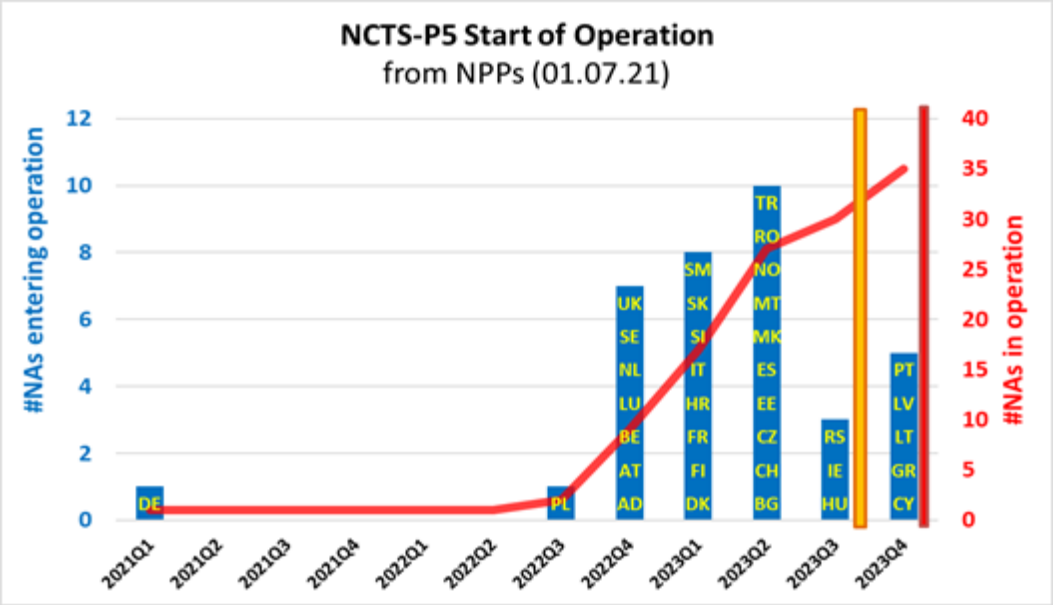
5) **nadogradnja novog računalnog provoznog sustava u okviru CZU-a** – *NCTS* (modernizacija): novim računalnim provoznim sustavom postojeći se Unijin i zajednički provozni sustav usklađuje s novim pravnim odredbama CZU-a, uključujući usklađivanje razmjene informacija s podatkovnim zahtjevima CZU-a te modernizaciju i razvoj sučelja s ostalim sustavima. Od ključne je važnosti zajamčiti kontinuitet poslovanja sustava NCTS za vrijeme modernizacije NCTS-a.

Napredak: 5. faza projekta NCTS trenutačno dobro napreduje, a u ožujku 2021. uspješno je uvedena u prvoj državi članici. Države članice odobrile su i novi skup specifikacija koji obuhvaća kvalitetu, tehničku potporu, kontinuitet poslovanja, zaštitu i kapacitet budućeg rada 5. faze NCTS-a (upravljanje uslugama, ugovori o razini usluge, referentni okvir, upravljanje krizama, plan kapaciteta, sigurnosni plan). Riječ je o važnom skupu dokumenata koji je temelj za pravilno funkcioniranje i dostupnost tog transeuropskog sustava. Usporedno s time, intenzivno testiranje sustava s državama članicama potvrđuje primjerenost svrsi i otpornost specifikacija i središnjeg sustava. Navedeno dodatno smanjuje rizike za tehničke aspekte prelaska na agilan način.

Sve države članice potvrdile su svoj plan započinjanja s radom u 5. fazi NCTS-a u vremenskom okviru za uvođenje od prvog tromjesečja 2021. do četvrtog tromjesečja 2023.,

u potpunosti u skladu s programom rada za CZU. To je prikazano na slici 1. Žuta linija označava preporučeno vremensko ograničenje za države članice da pripreme gašenje postojećih provoznih sustava i počnu s radom u novim sustavima kako bi bile spremne za zakonski rok naznačen crvenom linijom.

Četrnaest[7] država članica izvijestilo je da su dovršile tehničke specifikacije za 5. fazu NCTS-a, a osam drugih radi na tome.

Slika 1. – početak rada 5. faze NCTS-a u okviru nacionalnih uprava

Za *6. fazu NCTS-a* poslovni model i dokument o viziji dovršeni su usporedno do kraja 2021. S obzirom na to da su države članice trebale više informacija kako bi donijele utemeljenu odluku, provedena je i tehnička studija;

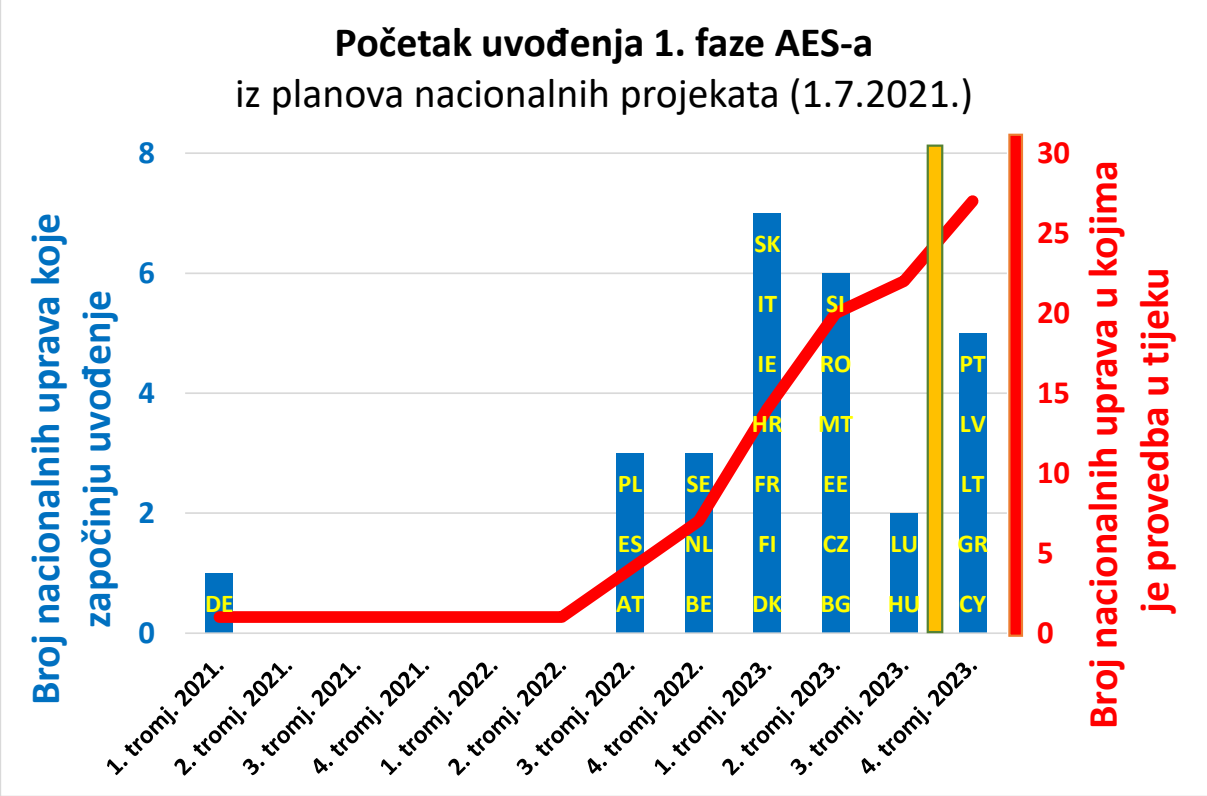
6) **automatizirani sustav izvoza u okviru CZU-a** – *AES* (modernizacija postojećeg *transeuropskog sustava* (1. sastavnica projekta) i postojećih *nacionalnih sustava izvoza* (2. sastavnica projekta)): cilj je provedba postojećih zahtjeva CZU-a za izvoz i izlaz robe. Projekt povezan s *transeuropskim AES-om* podrazumijeva uvođenje pojednostavnjenja CZU-a za trgovinu radi lakšeg izvoza robe za europske gospodarstvenike, primjerice centraliziranog carinjenje za izvoz, i obveze u okviru CZU-a za bolje praćenje robe koja izlazi iz carinskog područja EU-a radi sprječavanja prijevara. Od ključne je važnosti zajamčiti kontinuitet poslovanja izvoza za vrijeme modernizacije AES-a.

Napredak: 1. sastavnica *transeuropskog AES-a* trenutačno dobro napreduje i uspješno je uvedena u prvu državu članicu u ožujku 2021. Države članice odobrile su i novi skup specifikacija koji obuhvaća kvalitetu, tehničku potporu, kontinuitet poslovanja, zaštitu i kapacitet budućeg rada AES-a (upravljanje uslugama, ugovori o razini usluge, referentni okvir, upravljanje krizama, plan kapaciteta, sigurnosni plan). Riječ je o važnom skupu dokumenata koji je temelj za pravilno funkcioniranje i dostupnost tog transeuropskog sustava. U pripremi su i poslovne smjernice i materijali za e-učenje. Usporedno s time, intenzivno testiranje sustava s državama članicama potvrđuje primjerenost svrsi i otpornost

[7] Stanje na dan 30. rujna 2021. (u tablici 41. radnog dokumenta službi navedeno je 12 država do kraja lipnja).

specifikacija i središnjeg sustava. Navedeno dodatno smanjuje rizike za tehničke aspekte prelaska na agilan način.

Sve države članice potvrdile su svoj plan započinjanja s radom u AES-u u vremenskom okviru za uvođenje od prvog tromjesečja 2021. do četvrtog tromjesečja 2023., u potpunosti u skladu s programom rada za CZU. To je prikazano na slici 2. Žuta linija označava preporučeno vremensko ograničenje za države članice da pripreme gašenje postojećih izvoznih sustava i počnu s radom u novim sustavima kako bi bile spremne za zakonski rok naznačen crvenom linijom.

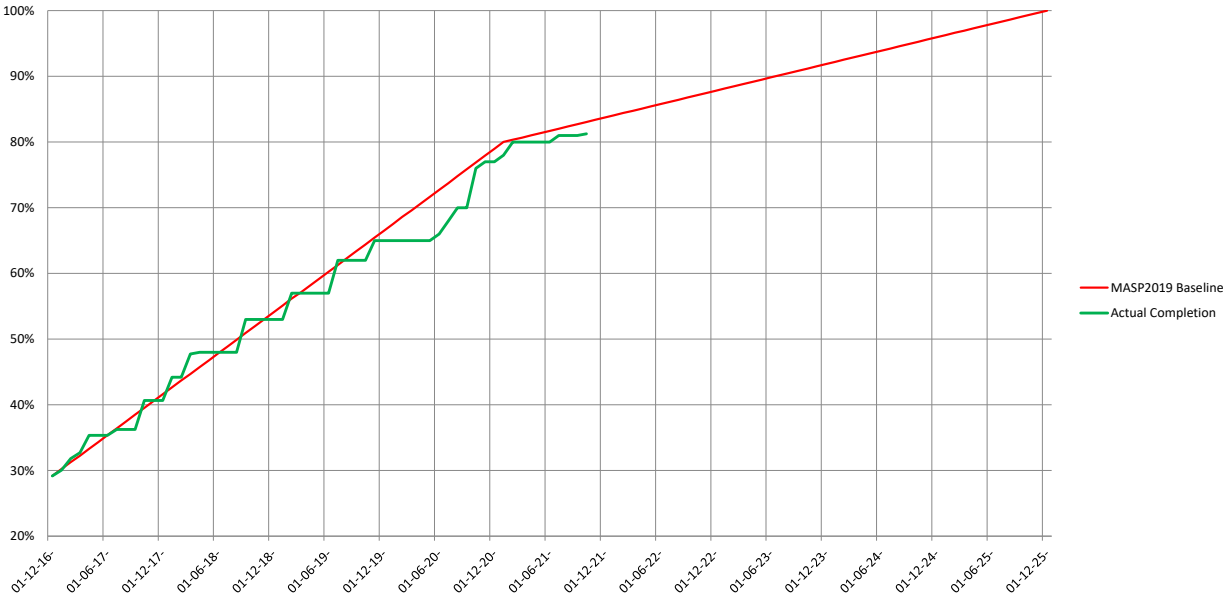
Slika 2. – početak rada 1. faze AES-a u okviru nacionalnih uprava

Ukratko, kad je riječ o statusu šest preostalih transeuropskih projekata, Komisija je na putu da ispuni zakonske rokove dogovorene u kontekstu CZU-a i programa rada za CZU, kao i etape projekta utvrđene u višegodišnjem strateškom planu za carinu (MASP-C) iz 2019. Napredak država članica uglavnom je dobar, ali pet ih je navelo kašnjenja u uvođenju nekih sustava, i to u razdoblju od mjesec dana do više od dvije godine u jednom slučaju[8]. Dvije države članice navele su da će svojim gospodarskim subjektima nakon uvođenja dopustiti dulje prijelazno razdoblje od zakonski utvrđenog kako bi se povezali na svoje sustave – u jednoj će to biti mjesec dana, a u drugoj godina dana[9]. S obzirom na to da su predmetni sustavi predviđeni za 2023., 2024. i 2025., još ima vremena da se poduzmu mjere ublažavanja kako bi se u obzir uzela trenutačno predviđena kašnjenja. Komisija će u tu svrhu blisko surađivati s tim državama članicama.

Konačno, treba naglasiti da će radi provedbe programa rada za CZU **Komisija do prosinca 2021. morati provesti približno 84 % svojih aktivnosti**. To je povećanje u odnosu na 79 % od ukupnog

[8] Tablice 25., 28., 32., 36. i 37. radnog dokumenta službi.
[9] Tablice 25., 36. i 37. radnog dokumenta službi.

broja razvojnih aktivnosti koje je prijavila prošle godine i koje treba dovršiti do 2025. Taj se postotak temelji na ključnim pokazateljima uspješnosti za aktivnosti dodijeljene samo Komisiji i ne odražava aktivnosti koje provode države članice. U pregledu u nastavku navedene su perspektive s obzirom na napredak i planiranje GU-a TAXUD.

Slika 3. – Približna vrijednost u postotku za provedene Komisijine razvojne aktivnosti

4.2.2 Nacionalni projekti

Države članice trebale bi dovršiti modernizaciju svojih triju nacionalnih sustava do 2022. To isključuje izvoznu sastavnicu nacionalnog sustava posebnih postupaka, čije su aktivnosti i planiranje međusobno povezani s automatiziranim izvoznim sustavom (AES) i sastavnicu nacionalnog osiguranja kao dio projekta GUM.

Do 31. prosinca 2022. treba dovršiti sljedeća tri sustava država članica u skladu s člankom 278. stavkom 2. CZU-a:

1) **obavijest o dolasku, obavijest o podnošenju carini i privremeni smještaj u okviru CZU-a** (*NA, PN i TS*) – (modernizacija): definirati automatizaciju postupaka na nacionalnoj razini u pogledu obavijesti o dolasku prijevoznih sredstava, podnošenja robe i deklaracija za privremeni smještaj, kako je opisano u Carinskom zakoniku Unije. Tim se projektom podupire usklađivanje među državama članicama u pogledu razmjene informacija između trgovine i carine.

   Napredak: Belgija je pokrenula inicijativu za suradnju s 12 drugih zainteresiranih država članica radi pripreme specifikacija. Stručni tim, financiran iz programa Carina, nastavit će surađivati na dostavi odgovarajuće funkcionalne i tehničke dokumentacije te testnih paketa. ***NA* je provela jedna država članica, *PN* ih je provelo šest, a *TS* su provele četiri države članice**. Zbog prirode razvoja neke su države članice odlučile upotrijebiti 2. verziju sustava ICS2 kako bi provele zahtjeve u okviru obavijesti o dolasku, što u konačnici dovodi do toga da su neki planirani datumi kasniji od roka programa rada za CZU;

2) **nacionalni sustavi uvoza u okviru CZU-a** – *NIS* (modernizacija): cilj je provedba svih zahtjeva za postupke i podatke iz Carinskog zakonika Unije koji se odnose na uvoz. Države članice moraju razviti tehničke specifikacije na svojoj razini kao prvi korak k dovršetku sustavâ.

   Napredak: 15 država članica dovršilo je svoje tehničke specifikacije. Dvije još nisu započele sa specifikacijama, a jedna nije dostavila podatke. Sve osim dviju država članica na putu su da ostvare etapu uvođenja za 2022.;

3) **posebni postupci u okviru CZU-a** – *SP* (modernizacija): cilj je uskladiti i olakšati posebne postupke (carinsko skladištenje, uporaba u posebne svrhe, privremeni uvoz te unutarnja i vanjska proizvodnja). Države članice morat će u svojim nacionalnim sustavima provesti sve potrebne promjene u okviru CZU-a za te posebne postupke. Prva (izvozna) sastavnica SP-ova provodit će se u skladu s nacionalnim projektom automatiziranog sustava izvoza u okviru CZU-a (AES) i kao dio njega (s rokom uvođenja do 2025.), dok će druga (uvozna) sastavnica biti dio modernizacije projekta nacionalnih sustava uvoza u okviru CZU-a (s rokom uvođenja do 2022.).

   Napredak: Devet država članica dovršilo je svoje tehničke specifikacije za 1. sastavnicu SP-ova, dok ih je četrnaest dovršilo za 2. sastavnicu. Međuovisnost postoji s AES-om i modernizacijom nacionalnih sustava uvoza. Države članice dosad nisu prijavile kašnjenja i **sve države članice dobro napreduju**, a prvi rok istječe 2022.

Ukratko, kad je riječ o nacionalnim sustavima, **države članice odlučno nastoje, ponekad intenzivnom suradnjom, napredovati u provedbi zahtjeva za NA/PN/TS, prilagodbama nacionalnih sustava uvoza i međusobno povezanim posebnim postupcima.** Kako se približava rok uvođenja za sva tri sustava, 31. prosinca 2022., države članice trebale bi posebnu pozornost usmjeriti na to pitanje, posebno šest država članica koje nisu mogle potvrditi pravodobno uvođenje NA-a, četiri koje nisu mogle potvrditi pravodobno uvođenje PN-a, tri koje nisu mogle potvrditi pravodobno uvođenje TS-a i dvije koje nisu mogle potvrditi pravodobno uvođenje NIS-a, kako je prikazano u tablicama 14., 15., 16. i 18. radnog dokumenta službi uz ovo izvješće.

4.3 Rizici kašnjenja

Komisija dobro napreduje u područjima pod svojom odgovornošću, a nisu utvrđena niti su se dogodila kašnjenja izvan zakonskih rokova. Štoviše, nisu prijavljeni veći rizici koji bi doveli do kasnog uvođenja.

Države članice isto tako znatno napreduju u području pod svojom odgovornošću. Međutim, kako je navedeno u odjeljku 4.2.2., **neke države članice prijavile su određena kašnjenja izvan zakonskog roka**. Tablice u radnom dokumentu službi uz ovo izvješće, u kojima se mogu vidjeti kašnjenja o kojima su izvijestile države članice, navedene su za svaki projekt na popisu u nastavku.

- Kad je riječ o provedbi **obavijesti o dolasku**, sljedeće države članice imaju planirani datum početka primjene koji je kasniji od krajnjeg roka u programu rada za CZU: Belgija, Bugarska, Estonija, Španjolska, Nizozemska i Švedska (tablica 14.). Točnije, tri od njih (Bugarska, Estonija i Španjolska) izvijestile su da će koristiti NA integriran u 2. verziju sustava ICS2 (planirano uvođenje 1. ožujka 2023.). Za Belgiju i Nizozemsku kašnjenje je ograničeno na dva mjeseca. Njemačka i Irska označene su kao nije primjenjivo, a Danska, Malta i Slovačka nisu odredile planirani datum.

- Kad je riječ o uvođenju **obavijesti o podnošenju carini**, sljedeće države članice naznačile su planirani datum početka primjene PN-a koji je kasniji od krajnjeg roka u programu rada za CZU: Belgija, Estonija, Nizozemska i Švedska (tablica 15.). Točnije, za Belgiju i Nizozemsku procijenjeno kašnjenje ograničeno je na dva mjeseca. Estonija i Švedska planiraju pravodobno uvođenje nacionalnog sustava, ali migracija svih gospodarskih subjekata bit će postupna i završit će nakon roka 31. prosinca 2022. Poljska, Rumunjska i Slovačka nisu odredile planirani datum.

- Kad je riječ o uvođenju **privremenog smještaja**, sljedeće države članice naznačile su planirani datum početka primjene koji je dva mjeseca kasniji od roka u programu rada za CZU: Belgija, Estonija i Nizozemska (tablica 16.). Belgija i Nizozemska izvijestile su o kašnjenju od jednog tromjesečja; Estonija će pravodobno uvesti svoj sustav, ali migracija svih gospodarskih subjekata bit će postupna i završit će nakon roka 31. prosinca 2022. Danska, Poljska, Rumunjska i Slovačka nisu odredile planirani datum.

- Kad je riječ o uvođenju **modernizacije nacionalnih sustava uvoza**, sljedeće države članice naznačile su planirani datum početka primjene koji je kasniji od krajnjeg roka u programu rada za CZU: Belgija (ograničeno na nekoliko dana) i Malta (dva tromjesečja) (tablica 18.). Danska,

Poljska, Rumunjska i Slovačka nisu odredile planirani datum. Nadalje, Grčka i Litva izvijestile su da još nisu počele s tehničkim specifikacijama, što isto tako može biti problem u pogledu napretka postignutog s obzirom na rok 31. prosinca 2022.

- Kad je riječ o uvođenju **2. verzije sustava ICS2**, jedna je država članica naznačila planirani datum uvođenja koji je kasniji od krajnjeg roka u programu rada za CZU: Malta (tablica 28.). Belgija, Grčka, Italija i Rumunjska nisu odredile planirani datum uvođenja.
- Kad je riječ o uvođenju **1. faze PoUS-a**, sljedeće države članice naznačile su planirani datum uvođenja koji je kasniji od krajnjeg roka u programu rada za CZU: Češka i Mađarska (tablica 32.). Belgija, Danska, Grčka, Italija, Litva, Malta i Poljska nisu odredile planirani datum.
- Kad je riječ o uvođenju **1. faze CCI-ja**, jedna je država članica naznačila planirani datum uvođenja i početka primjene koji je kasniji od krajnjeg roka u programu rada za CZU: Njemačka (tablica 36.). To planiranje kasnije je u usporedbi s onim iz izvješća za 2020. Njemačka je naznačila da trenutačna arhitektura i infrastruktura nacionalnog sustava uvoza nije dovoljna i zahtijeva temeljnu obnovu i modernizaciju kako bi ispunila zahtjeve centraliziranog carinjenja za uvoz u okviru CZU-a, vidjeti odjeljak 4.7. radnog dokumenta službi. Švedska nije odredila planirani datum.
- Kad je riječ o uvođenju **2. faze CCI-ja**, jedna država članica naznačila je planirani datum početka primjene koji je kasniji od krajnjeg roka u programu rada: Njemačka (tablica 37.). U toj je tablici planirani datum uvođenja za Njemačku mjesec dana kasnije od predviđenog datuma navedenog u programu rada, a osigurat će se razdoblje migracije do 30. lipnja 2026. Međutim, nakon prikupljanja podataka za tablicu 37., Njemačka je naznačila da namjerava uvesti 2. fazu unutar vremenskog okvira za uvođenje iz programa rada za CZU. Objasnila je da će se taj projekt provesti u velikoj verziji njezina nacionalnog IT sustava ATLAS (verzija 10.3), za koju pripremne aktivnosti još nisu počele. Belgija i Švedska nisu odredile planirani datum.
- Iako države članice dobro napreduju s uvođenjem **5. faze NCTS-a i 1. faze AES-a** i sve su potvrdile da će biti spremne do 1. prosinca 2023., sve je više dokaza da bi ih se nekoliko moglo suočiti sa znatnim poteškoćama u ispunjavanju obveza zbog kasnijeg početka, poteškoća u javnoj nabavi, kašnjenja u uvođenju, nedostatnih resursa, bolesti COVID-19 i trgovinske tranzicije.

  Države članice zajedno su ostvarile 26 % etapa prelaska, što je u usporedbi s 18 % do kraja 2020. znatan napredak. Međutim, to je ipak manje od očekivanih 36 %. Znatan se broj država članica suočava s poteškoćama u ispunjavanju pravnih obveza. Tranzicija u državama članicama već je pomaknuta za više od jednog tromjesečja od kraja 2020., a mogla bi se i dodatno pomaknuti jer 40 % država članica trenutačno pregledava svoje nacionalne planove, dok su ostale imaju znatne poteškoće u dobivanju potrebnih resursa. Komisija smatra da polovina planova država članica čini ozbiljne rizike za uredno i pravodobno uvođenje 1. faze AES-a i 5. faze NCTS-a do roka od 1. prosinca 2023. Ta situacija mogla bi ugroziti ispunjavanje roka ako države članice ne odgovore dinamično i snažno. Nužno je da sve države članice budu spremne na vrijeme, uz odgovarajuće postupke za izvanredne situacije, kako bi se 1. prosinca 2023. započelo s radom.
- Kad je riječ o uvođenju **6. faze NCTS-a**, države članice izrazile su zabrinutost u pogledu planiranja s obzirom na to da neusklađenost datuma uvođenja 6. faze NCTS-a i 3. verzije sustava ICS2, kako se odražava u planu MASP-C i programu rada za CZU, dovodi do poteškoća s uvođenjem. Komisija je poduzela potrebne mjere za rješavanje problema, a datume je zadržala unutar roka predviđenog u CZU-u.
- Kad je riječ o uvođenju **2. nacionalne sastavnice GUM-a**, većina država članica planira pravodobno uvođenje i primjenu, osim Finske i Francuske (približno mjesec dana kašnjenja) (tablica 25.). S obzirom na to da je riječ o jednom od sustava koji se treba uvesti tek 2025. i na to da su prijavljena kašnjenja ograničena, još ima vremena da se ukloni taj rizik.

Države članice i dalje se iz godine u godinu suočavaju s brojnim općim rizicima. Stalni je izvor poteškoća njihov nedostatak resursa i potreba za daljnjom integracijom projekata CZU-a. Poduzele su i neke mjere ublažavanja kako bi izbjegle kašnjenja u početku rada. Potrebno je napomenuti da su se rizici država članica razmatrali zajedno s drugim vanjskim čimbenicima (vidjeti tablice 12., 13., 17., 34., 35. i 38. radnog dokumenta službi uz ovo izvješće). Nadalje, u godišnjem izvješću o napretku za 2020. države članice već su ukazale na poteškoće pri ispunjavanju **obveza za carinske sustave nametnutih paketom o PDV-u u e-trgovini**, donesenim 5. prosinca 2017.[10] Odgodom uvođenja novih pravila za šest mjeseci (s 1. siječnja 2021. na 1. srpnja 2021.) države članice imale su više vremena da ispune zakonske rokove za nacionalni razvoj, iako je nekoliko njih prijavilo kolateralan utjecaj inicijative e-trgovine s PDV-om na primjenu CZU-a. Pet država članica izvijestilo je o potrebi ponovnog planiranja nekih aktivnosti u okviru CZU-a te unapređivanja platformi i pratećih IT sustava.

Kad je riječ o **izazovima koji su nastali zbog pandemije bolesti COVID-19**, Komisija je ponovno izvijestila da nije primijećen utjecaj na njezine aktivnosti. Države članice izvijestile su da je postojao dodatan pritisak na njihovo nacionalno planiranje i na broj ljudskih resursa dostupnih unutar i izvan EU-a (ugovaratelji iz IT sektora, gospodarski subjekti).

Zaključno, procjena glavnih rizika za pravodobno uvođenje sustavâ CZU-a otkrila je da se **rizici uglavnom odnose na države članice i da su povezani s ograničenošću resursa, složenošću projekata i njihovom integracijom, pitanjima nabave i ugovora te nekim vanjskim čimbenicima kao što je pandemija bolesti COVID-19.** Komisija će i dalje podupirati države članice kako bi se izbjeglo ostvarivanje rizika kasnim uvođenjem elektroničkih sustava kako je opisano u odjeljku 4.4.

4.4 Mjere ublažavanja

Osim mjera ublažavanja koje su pokrenute 2020. kako bi se smanjio rizik od nestabilnosti podataka, Komisija je 7. prosinca 2020. donijela potrebne izmjene delegiranog akta CZU-a[11], a 8. veljače 2021. i provedbenog akta CZU-a[12], koje je objavila u Službenom listu (SL) 23. veljače 2021., a koje su na snagu stupile 15. ožujka 2021. Zahtjevi u pogledu podataka iz Priloga B tim su izmjenama stabilizirani kako bi se nakon toga primjenjivali u elektroničkim sustavima. Godišnje upravljanje izmjenama Priloga B uvedeno je 2021. kako bi se upravljalo mogućim budućim ispravcima.

Kako bi se omogućila pravodobna IT provedba CZU-a i plana MASP-C, Komisija je 2021. uvela novi okvirni ugovor za eksternaliziranje razvojnih aktivnosti IT-a, uključivanjem modernizacije IT-a na temelju inovativnosti i agilnosti. Procesom modernizacije IT-a koji je u tijeku u GU-u TAXUD omogućuju se brža rješenja, istovremeni rad i uravnoteženije radno opterećenje razdvajanjem paketa i razdoblja tako da se s njima lakše upravlja. Mehanizmom za pojačanu suradnju među svim dionicima od početka projekata poboljšava se kvaliteta pripremnih aktivnosti i izbjegavaju poteškoće u donošenju odluka te dodatni zahtjevi u kasnijim fazama projekata.

Komisija je za praćenje napretka provedbe programa rada za CZU koristila nekoliko instrumenata.

Prvo, prikaz višegodišnjeg strateškog plana za carinu (MASP-C) alat je koji se i dalje koristi za praćenje napretka svih projekata koji su u tijeku kako bi Komisija u ranoj fazi utvrdila potencijalna kašnjenja. Osnova za etape prikaza su MASP-C za 2019. i program rada za CZU za 2019. Prikaz se jednom tromjesečno dostavlja državama članicama (koordinacijska skupina za elektroničku carinu) i trgovinskoj zajednici (kontaktna skupina za trgovinu) radi informiranja i usmjeravanja.

Drugo, Komisija je uspostavila programe koordinacije i praćenja za decentralizirane transeuropske sustave.

[10] Provedbena uredba Vijeća (EU) 2017/2459 od 5. prosinca 2017. (SL L 348, 29.12.2017., str. 32.–33.)

[11] Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/2446 od 28. srpnja 2015. o dopuni Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o detaljnim pravilima koja se odnose na pojedine odredbe Carinskog zakonika Unije (SL L 343, 29.12.2015., str. 1.–557.).

[12] Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/2447 od 24. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Carinskom zakoniku Unije (SL L 343, 29.12.2015., str. 1.–558.–893.).

Primjerice, kad je riječ o provedbi programa ICS2, Komisija je nastavila s „transeuropskim koordinacijskim aktivnostima u pogledu programa ICS2”[13] kako bi osigurala uspješno uvođenje 1. verzije sustava ICS2. Naglasak je potom s 1. verzije sustava ICS2 prebačen na 2. i 3. verziju. Komisija je pružila potporu državama članicama i gospodarskim subjektima u njihovim razvojnim aktivnostima putem brojnih aktivnosti koje su uključivale:

- organizaciju internetskih seminara na kojima su sudjelovali predstavnici država članica, gospodarski subjekti i međunarodne organizacije i uz dodatno pružanje materijala sa smjernicama,
- pomno i neprestano praćenje, potporu koordinaciji aktivnosti ispitivanja usklađenosti te poticanje državnih uprava i gospodarskih subjekata da koordiniraju svoje pojedinačne projekte,
- internetske tečajeve i materijale za osposobljavanje, komunikacijske kampanje, uključujući stvaranje sadržaja za sustav ICS2 na internetskoj stranici Europa, kampanje za društvene medije i izravnu komunikaciju s dionicima i prenositeljima informacija,
- bilateralne sastanke s državama članicama u kojima postoje kašnjenja i koje su propustile očekivani datum početka rada od 15. ožujka 2021. u skladu s programom rada za CZU. Komisija i pogođene države članice raspravljale su o potrebnim mjerama ublažavanja i mjerama kojima bi se osiguralo uvođenje 1. verzije što je prije moguće i prije kraja vremenskog okvira za uvođenje (1. listopada 2021.) utvrđenog u programu rada za CZU. Vremenski okvir za uvođenje od 15. ožujka 2021. do 1. listopada 2021. mogao bi se odobriti gospodarskim subjektima kako bi se povezali na sustav ICS2 i započeli s podnošenjem ENS-a u ICS2.

Komisija je i za transeuropske sustave NCTS (5. faza) i AES nastavila s „programom koordinacije i praćenja nacionalnih uprava” te je koristila ključne pokazatelje uspješnosti kako bi se redovito mjerio napredak i upozorilo na probleme. Tromjesečni program praćenja obuhvaća postavljanje privremenih etapa po projektu (npr. etape do kojih bi sve države članice trebale završiti ispitivanje sukladnosti). Takvo pomno praćenje potrebno je kako bi provedba decentraliziranih transeuropskih sustava postala izvediva i kako bi se izbjegli dodatni troškovi korištenja starih i novih sustava u slučaju produljenog vremenskog okvira za uvođenje.

Osim toga, radi potpore državama članicama u razvoju i uvođenju njihovih nacionalnih sastavnica za transeuropske sustave NCTS (5. faza) i AES Komisija je 2021. proširila taj program koordinacije podrškom na individualnoj osnovi i podučavanjem za svaku državu članicu kako bi im pomogla da nacionalne projekte oslobode rizika i pružila im besprijekorno iskustvo testiranja, tako što je ubrzala njihovu spremnost i ublažila tehničke rizike za vrijeme uvođenja njihovih nacionalnih sustava u transeuropske sustave. Komisija je uspostavila ambiciozan program osposobljavanja. Program koordinacije pokazao se ključnim za održavanje visoke razine transparentnosti napretka država članica i za izvješće o zajedničkom napretku država članica. Rezultati postignuti 2020. i 2021. nalaze se u radnom dokumentu službi, odjeljku 4.8.1. Rezultat tih programa daje vrijedne informacije o napretku te će se nastaviti koristiti za buduća godišnja izvješćivanja o napretku.

Komisija je u svojoj ulozi koordinatora istaknula napredak i rizike država članica te pozvala glavne direktore uprava država članica da poduzmu potrebne mjere za rješavanje tih problema. Države članice koje namjeravaju početi s radom u zadnja dva tromjesečja 2023. pozvane su da poduzmu sve potrebne korake za poboljšanje svojih planova i otklanjanje rizika kako tranzicija koja je predviđena za 1. prosinca 2023. ne bi kasnila na štetu država članica koje su uložile trud u potpuno ostvarivanje koristi od CZU-a od tog datuma.

Komisija je 2021. podupirala i države članice koje su izrazile zabrinutost o pravodobnom uvođenju svojih **nacionalnih projekata**. Održala je bilateralne sastanke kako bi raspravila o zabrinutosti i potrebama pojedinačnih država članica, među ostalim pružila i objašnjenja pravnih pitanja relevantnih

[13] Potprogram transeuropske koordinacije aktivnosti u pogledu programa ICS2, kao sastavni dio programa ICS2, pokrenut je 2018.

za njihova nacionalne nastojanja, kao i potporu da se odgovori na pitanja postavljena za vrijeme tečaja poslovnih i IT analiza te razvoja koji su postigle države članice. Neke su države članice uspjele poboljšati svoje planiranje i umanjiti rizik od kašnjenja. Druge su nastavile intenzivno surađivati na provedbi projekta AN/PN/TS te su udružile snage u stručnom timu. Komisija nastavlja financirati stručni tim o novim pristupima razvoju i upravljanju carinskim IT sustavima (ETCIT) sredstvima iz programa Carina.

Nadalje, države članice navele su sljedeće vrste mjera ublažavanja: primjena agilne metodologije razvoja, eksternalizacija više razvojnih aktivnosti, mobilizacija dodatnih resursa, razdvajanje projekata u nekoliko faza i davanje prioriteta temeljnom opsegu te moguća promjena organizacijskog ustroja s dobavljačima kako bi se postigao učinkovitiji razvojni proces.

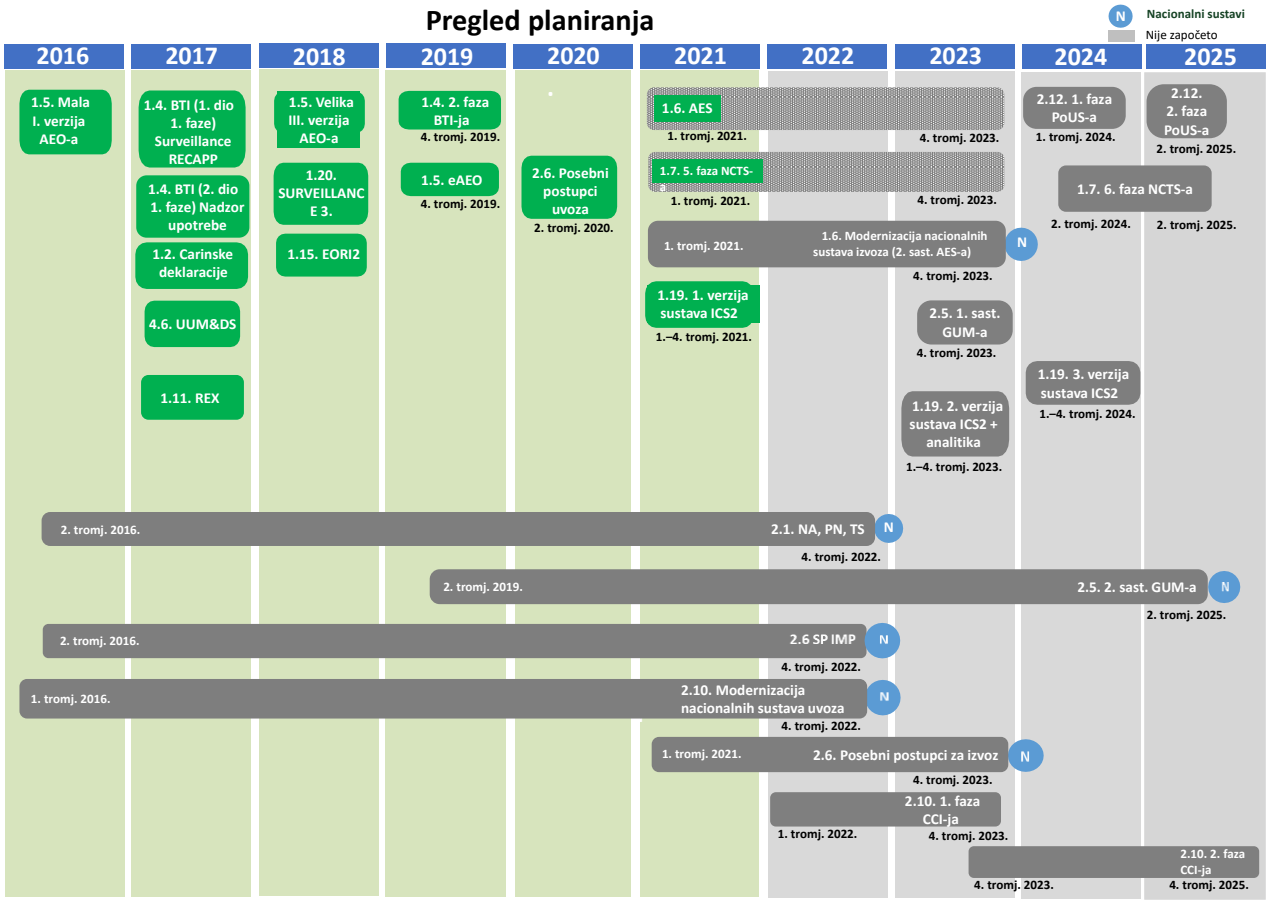
Komisija je bilateralnim kontaktima redovito pratila i nastavit će pratiti situaciju kako bi razumjela probleme, pomogla ako je to moguće i predmetnim državama članicama naglasila potrebu da se umanji rizik od kašnjenja.

Glavni direktori nacionalnih uprava informirani su u Skupini za carinsku politiku o potrebi za tromjesečnim praćenjem razvoja svih IT sustava, a ne samo transeuropskih. Time će se povećati izvješćivanje s trenutačna dva puta godišnje o informacijama o nacionalnom planiranju iz članka 278.a stavka 4. CZU-a prije no što nastupi kritično razdoblje za provedbu tih promjena u nacionalnim sustavima. Naposljetku, za pravodobno uvođenje nacionalnih sastavnica i dalje su odgovorne države članice.

5. SAŽETAK O UPRAVLJANJU I ZAKLJUČCI

Ostvaruje se konkretan napredak u provedbi programa rada za CZU. Uveden je veći broj elektroničkih sustava, koji su sad potpuno operativni.

Više detalja o planiranju i statusu svakog projekta navedeno je u **radnom dokumentu službi Komisije objavljenom uz ovo izvješće**. Sažeti pregled planiranja i napretka nalazi se na slici 4. u nastavku.

Slika 4. – Planiranje projekata u okviru programa rada za CZU

Sljedeći ključni elementi za napredak i rizike prijavljeni su 2021.:

1. verziju sustava ICS2 uspješno su 2021. u upotrebu uveli Komisija, sve države članice te svi uključeni pružatelji poštanskih usluga i žurni prijevoznici. Sustav obrađuje velike količine podataka s približno 10 milijuna ENS-a mjesečno.

5. faza NCTS-a i AES isto su tako te godine uspješno operativno pokrenuti i počeli su s radom u prvoj državi članici. Intenzivnim zajedničkim ispitivanjem otklanjaju se tehnički rizici tranzicije. Kolektivna inteligencija i agilnost država članica i trgovine ključni su za postizanje ciljeva tih projekata. Projekti dobro napreduju, a države članice počele su objavljivati svoje specifikacije za gospodarske subjekte.

Međutim, Komisija je smatrala da polovina nacionalnih planova stvara **rizik u pogledu urednog i pravodobnog uvođenja 5. faze NCTS-a i AES-a** do zakonskih rokova te je pozvala države članice **da poduzmu potrebne korake kako bi poboljšale svoje planove i otklonile rizike** te izbjegle ugrožavanje krajnjeg roka okvira za uvođenje, tako da utvrde istek prijelaznih odredbi.

Slično upozorenje postoji i za **nacionalne projekte, o čijim su rizicima kašnjenja** izvijestile neke države članice, posebno u pogledu ulaska robe u EU. Datum uvođenja, kao i unaprjeđenja i potpunog rada s gospodarskim subjektima treba ući u vremenski okvir za uvođenje koji je određen programom rada za CZU.

Gospodarski subjekti naveli su transeuropski sustav za centralizirano carinjenje pri uvozu kao jedan od ključnih projekata koji doprinose cilju CZU-a da se olakša trgovina. Taj će se sustav prvi put uvesti

2022. Sve su države članice, osim jedne, izvijestile da će taj sustav moći izvesti u vremenskom okviru za uvođenje iz programa rada za CZU. Međutim, ako bude ozbiljnih kašnjenja na nacionalnim projektima, to bi moglo utjecati i na vodeći projekt CZU-a. U nadolazećim godinama bit će važno pomno pratiti napredak nacionalnih aktivnosti.

Procjena napretka i rizika i dalje upućuje na to da se izazovi u pogledu ispunjavanja zakonskih rokova odnose **prvenstveno na države članice**. Države članice ukazuju na probleme s resursima, utjecaj pandemije bolesti COVID-19, na mnoge druge obveze koje se trebaju provoditi putem carinskih sustava te na složenost i međusobnu povezanost sustavâ. Kako se ističe u izvješću, sve su države članice izrazile spremnost da utvrde i poduzmu mjere ublažavanja kako bi poštovale rokove planiranja utvrđene u programu rada za CZU.

Zaključno, **projekti i dalje uglavnom dobro napreduju, a njihov je dovršetak izvediv** u skladu s planiranjem projekata utvrđenim u programu rada za CZU **sve dok je prioritet uklanjanje rizika odlučnim angažmanom u hitnim i konkretnim mjerama.** Komisija se obvezuje da će sljedećih godina nastaviti podupirati, koordinirati i pomno pratiti napredak država članica te poduzimati posebne mjere kako bi se osiguralo pravodobno uvođenje nacionalnih i transeuropskih sustava.